

Budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim w 2020 r.

29.09.2021

↑ 2,7%

relacja nadwyżki budżetowej do dochodów JST

W 2020 r. dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego (JST) wyniosły 27369,3 mln zł, a wydatki 26636,1 mln zł. W ciągu roku dochody wzrosły o 10,3%, a wydatki o 7,9%. Rok budżetowy JST zamknęły nadwyżką w wysokości 733,1 mln zł, tj. ponad 5-krotnie wyższą niż przed rokiem.

Dane zawarte w opracowaniu dotyczą dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim w 2020 r., tj. 222 gmin, 31 powiatów, 4 miast na prawach powiatu oraz województwa. Informacje obejmujące dochody i wydatki gmin przedstawiono bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. Dochody i wydatki miast na prawach powiatu podano łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

Tablica 1. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Dochody	Wydatki	Wynik	Dochody	Wydatki
	w milionach złotych			2019=100	
OGÓŁEM	27369,3	26636,1	733,1	110,3	107,9
Gminy	15833,0	15375,2	457,8	110,4	107,9
Miasta na prawach powiatu	6270,2	6311,4	-41,2	108,0	106,7
Powiaty	3451,4	3308,9	142,5	110,4	112,4
Województwo	1814,7	1640,7	174,0	117,2	104,0
	na 1 mieszkańca w zł			2019=100	
Gminy	5799	5631	168	110,0	107,6
Miasta na prawach powiatu	8142	8196	-54	108,6	107,2
Powiaty	1264	1212	52	110,1	112,1
Województwo	518	469	50	117,0	103,9

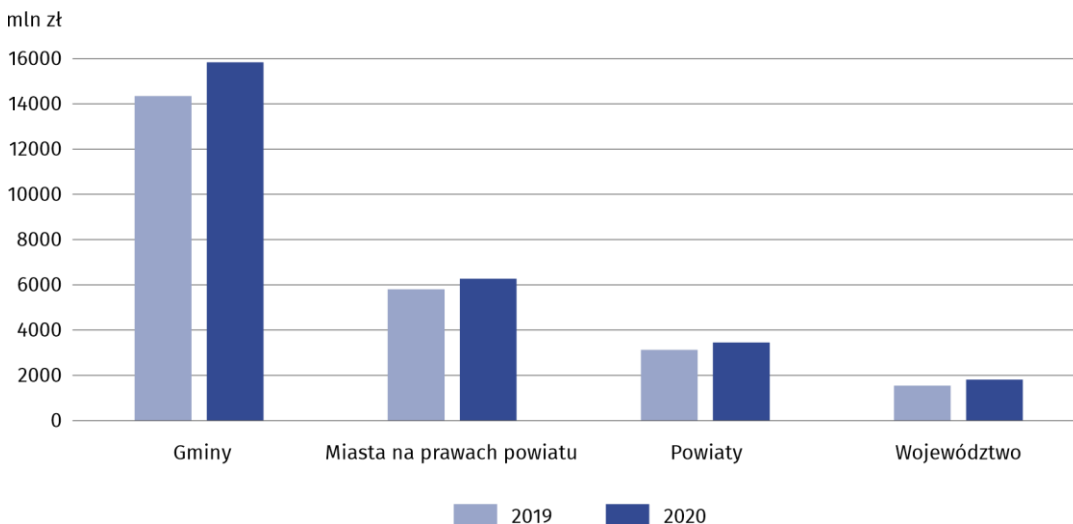
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego

W 2020 r. dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 27369,3 mln zł i były o 10,3% wyższe od uzyskanych w 2019 r. Na tę kwotę składały się przede wszystkim dochody gmin (15833,0 mln zł, tj. 57,8% dochodów JST) oraz miast na prawach powiatu (6270,2 mln zł, tj. 22,9%), a w mniejszym stopniu – powiatów (3451,4 mln zł, tj. 12,6%) i województwa (1814,7 mln zł, tj. 6,6%).

W porównaniu z 2019 r. największy wzrost dochodów odnotowano w budżecie województwa (o 17,2%), w dalszej kolejności w budżetach gmin i powiatów (po 10,4%) oraz miast na prawach powiatu (o 8,0%).

Dochody ogółem JST były o 10,3% wyższe niż przed rokiem

Wykres 1. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według kategorii JST

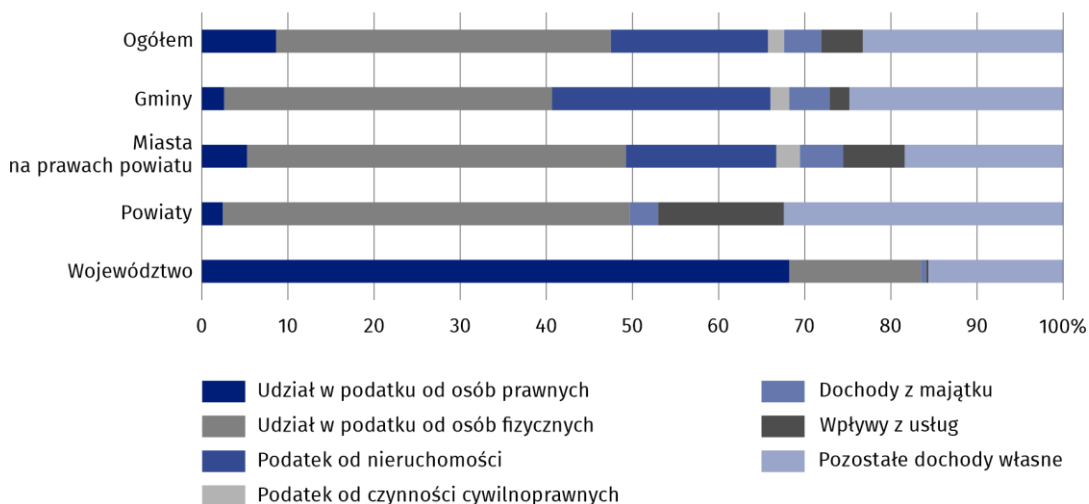

Dochody własne stanowią prawie połowę ogółu dochodów JST

Głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne. W 2020 r. wyniosły one 13389,6 mln zł i stanowiły 48,9% dochodów ogółem (o 1,0 p.proc. mniej niż przed rokiem). Największy udział tej pozycji odnotowano w budżecie województwa – 60,0% oraz miast na prawach powiatu – 56,9%, a nieco mniejszy w budżetach gmin – 45,3% i powiatów – 45,0%.

W strukturze dochodów własnych JST w 2020 r. największy udział stanowiły dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) – 38,8%. Wpływy z podatku od nieruchomości stanowiły 18,2%, dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) – 8,6%, wpływy z usług – 4,9%, a dochody z majątku – 4,3%.

Wykres 2. Struktura dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2020 r.

W 2020 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazane zostały dochody z tytułu udziału we wpływach z PIT w wysokości 5200,9 mln zł i w porównaniu z 2019 r. obniżyły się one o 1,3%. Kolejnym istotnym źródłem dochodów własnych były dochody z podatku od nieruchomości, które w 2020 r. wyniosły 2442,3 mln zł, tj. o 6,0% więcej niż przed rokiem. Dochody z tytułu udziału we wpływach z CIT zostały zrealizowane w kwocie 1156,9 mln zł, czyli o 8,8% wyższej niż w 2019 r. Wpływy z usług osiągnęły wartość 651,2 mln zł, tj. o 8,0% niższą niż przed rokiem, a dochody z majątku – 573,2 mln zł, tj. o 21,2% wyższą.

Porównując strukturę dochodów własnych według rodzajów dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego można stwierdzić, że największy udział dochodów z podatku od

osób fizycznych wystąpił w powiatach (47,2%), a z podatku od osób prawnych – w województwie (68,2%). Ponadto dla gmin i miast na prawach powiatu istotnym źródłem dochodów jest podatek od nieruchomości, stanowiący odpowiednio 25,3% i 17,5% dochodów własnych tych jednostek.

Oprócz dochodów własnych, w 2020 r. na rachunki JST wpłynęły dotacje w wysokości 8339,6 mln zł, z czego 1362,7 mln zł to dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich¹. Podobnie jak przed rokiem dotacje charakteryzowały się najwyższym przyrostem wśród składników dochodów (wzrost o 16,0% wobec o 18,4% w 2019 r.). Łącznie dotacje stanowiły 30,5% ogółu dochodów, od 17,9% w powiatach do 35,2% w gminach.

Główna część dotacji pochodziła z budżetu państwa (79,9% wobec 78,2% rok wcześniej). W 2020 r. zamknęła się ona kwotą 6666,7 mln zł, tj. o 18,7% wyższą niż w 2019 r. i była przeznaczona przede wszystkim (w 74,2%) na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, w tym na wypłatę świadczeń wychowawczych przez samorzady gmin (program Rodzina 500+).

Ponadto jednostki samorządu terytorialnego otrzymały subwencję ogólną z budżetu państwa w wysokości 5640,0 mln zł, tj. 20,6% ogółu dochodów. W ujęciu rocznym oznacza to wzrost o 7,3%. Największą część subwencji ogólnej (81,9%) stanowiła część oświatowa (4618,8 mln zł). Subwencja ogólna miała największy udział w dochodach powiatów (37,1%), a najmniejszy – województwa (5,1%).

W strukturze dochodów JST według działów klasyfikacji budżetowej główną pozycją są dochody od osób prawnych, osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej. Z tego źródła w 2020 r. pochodziło 36,3% ogółu dochodów (o 3,0 p.proc. mniej niż w roku poprzednim). Omawiane dochody największy udział miały w budżecie województwa (52,6%), najmniejszy zaś w powiatach (25,5%). Ważnym źródłem dochodów są także różne rozliczenia, które stanowiły średnio 26,2% (od 22,6% w miastach na prawach powiatu do 42,7% w powiatach). Istotny udział stanowiły ponadto dochody z działu rodzina (średnio 20,3%, najwięcej w gminach 28,2%).

Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego w znacznym stopniu różnią się wielkością osiągniętych dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Przeciętna wartość tego wskaźnika dla gmin w 2020 r. kształtowała się na poziomie 5799 zł, tj. o 528 zł wyższym niż przed rokiem. Najwyższe dochody per capita odnotowano w gminach: Suchy Las (10678 zł), Powidz (10313 zł) i Tarnowo Podgórne (10129 zł), a najniższe – w gminie Ujście (4572 zł).

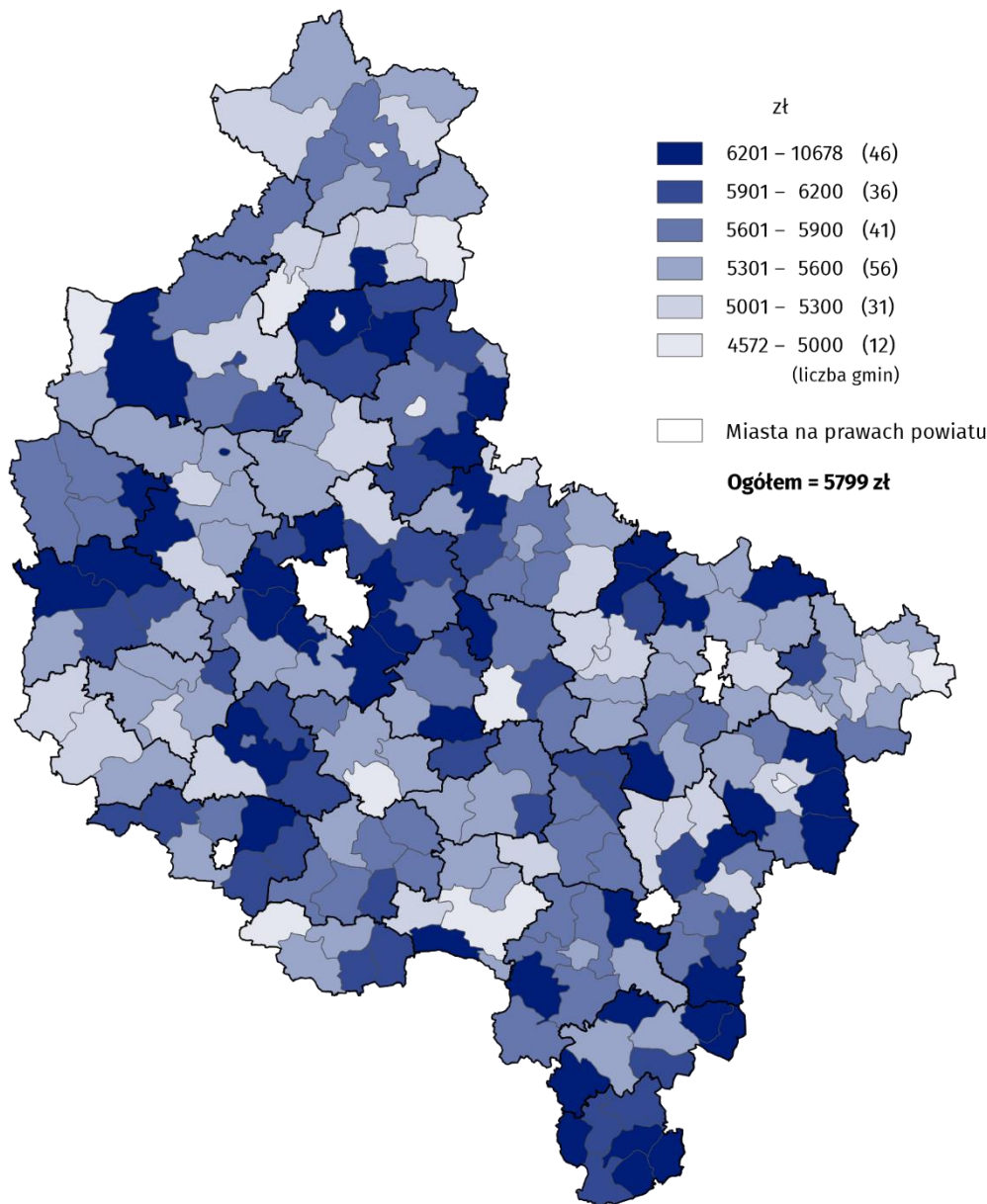
Z budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 8142 zł dochodów (o 642 zł więcej niż w 2019 r.) – od 7410 zł w Kaliszu do 8898 zł w Koninie.

Dochody ogółem budżetów powiatów w 2020 r. wyniosły średnio 1264 zł na 1 mieszkańca, tj. o 116 zł więcej niż rok wcześniej. Najwyższe odnotowano w powiecie słupeckim (1876 zł) i średzkim (1645 zł), a najniższe – w kaliskim (898 zł) i leszczyńskim (900 zł).

Dodatkowo, poza wymienionymi powyżej kwotami, na każdego mieszkańca z budżetu województwa przypadało przeciętnie 518 zł dochodów ogółem, tj. o 75 zł więcej niż w 2019 r.

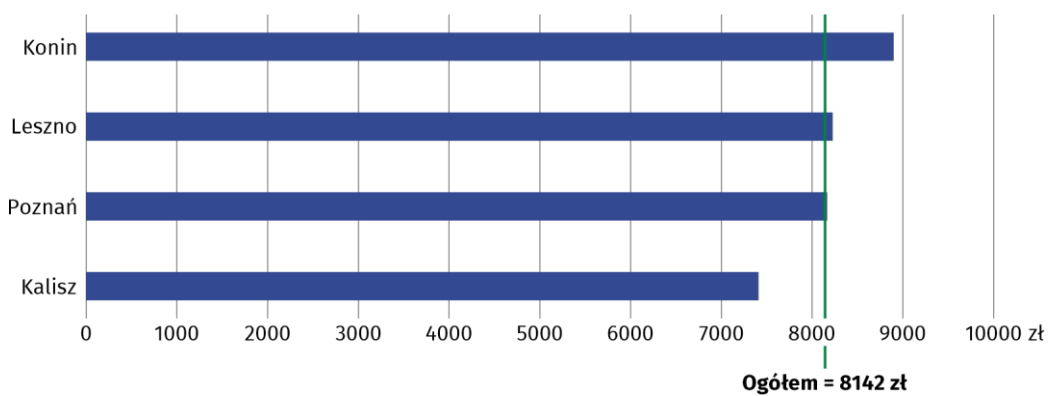
¹ Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.

Mapa 1. Dochody budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.

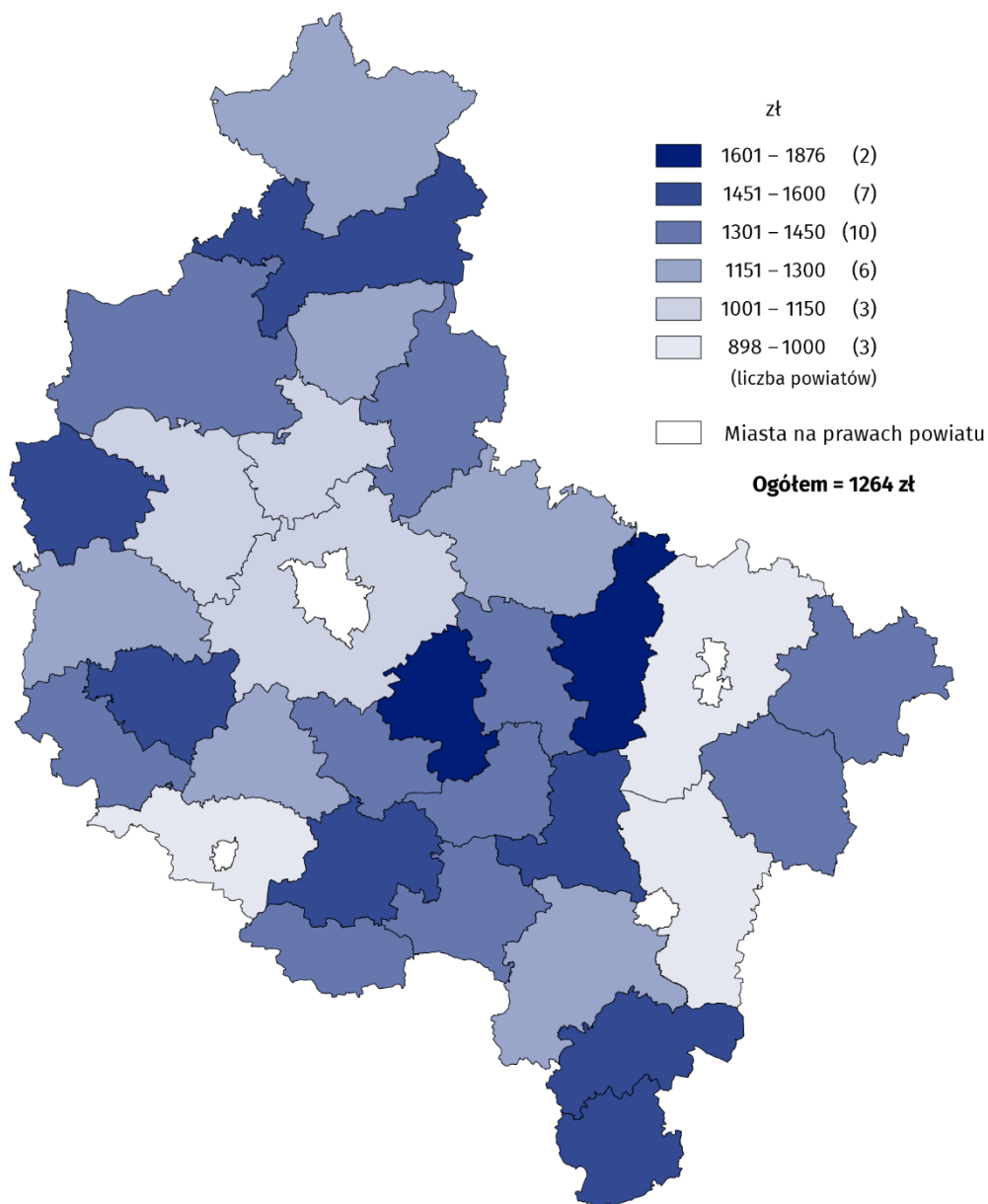

Najwyższe dochody przypadają na 1 mieszkańca w gminach Suchy Las, Powidz i Tarnowo Podgórne

Wykres 3. Dochody budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2020 r.

Mapa 2. Dochody budżetów powiatów na 1 mieszkańca w 2020 r.

Dochody JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wykazywały duże zróżnicowanie. Największa dysproporcja występowała między najbogatszymi a najbiedniejszymi gminami (133,6%) oraz powiatami (108,9%). Mniejsze rozbieżności odnotowano w przypadku miast na prawach powiatów (20,1%).

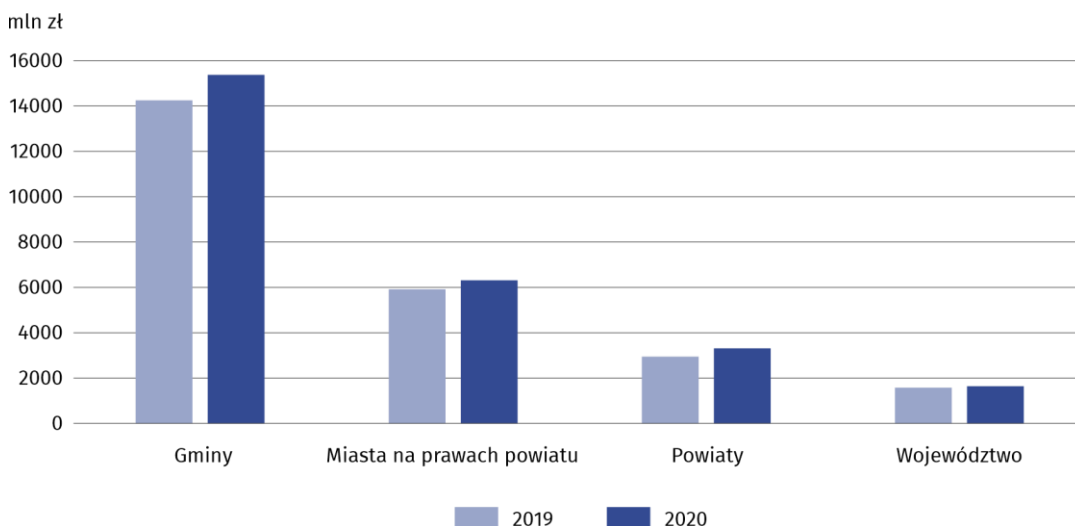
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r. wyniosły 26636,1 mln zł (o 7,9% więcej niż przed rokiem), z czego wydatki gmin stanowiły 57,7%, miast na prawach powiatów – 23,7%, powiatów – 12,4% i samorządu województwa – 6,2%.

Największy wydatków odnotowano w budżetach powiatów (o 12,4%). Zwiększenie poziomu wydatkowanych środków obserwowano również w budżetach gmin (o 7,9%), miast na prawach powiatu (o 6,7%) i województwa (o 4,0%).

Wydatki ogółem JST były o 7,9% wyższe niż przed rokiem

Wykres 4. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według kategorii JST

Ponad 80% ogółu wydatków stanowiły wydatki bieżące

Głównym obciążeniem dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego są wydatki bieżące. W 2020 r. wyniosły one 22149,0 mln zł i stanowiły 83,2% wydatków ogółem. Z tej kwoty najczęściej przeznaczono na wynagrodzenia wraz z pochodnymi (8412,2 mln zł, tj. 38,0%), świadczenia na rzecz osób fizycznych (5902,7 mln zł, tj. 26,6%) oraz zakup materiałów i usług (4210,8 mln zł, tj. 19,0%).

Analiza struktury wydatków według rodzajów dla poszczególnych JST wskazuje, że najwyższy udział wydatków bieżących wystąpił w budżetach gmin (85,7%), najniższy zaś w budżecie województwa (59,0%). Na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń stosunkowo najczęściej wydano z budżetów powiatów (łącznie 51,5% wydatków ogółem), a najmniej z województwa (13,5%). Świadczenia na rzecz osób fizycznych największy udział miały w budżetach gmin (30,5%), podczas gdy w województwie stanowiły jedynie 0,3% wydatków ogółem. Zakup materiałów i usług stanowił największe obciążenie dla budżetów miast na prawach powiatu (19,6% wydatków ogółem), a najmniejsze dla województwa (11,3%). W budżecie województwa istotną pozycją po stronie wydatków były dotacje (z udziałem 32,0%). Dla porównania w powiatach ten rodzaj wydatków wynosił 5,7%.

Wydatki bieżące JST zwiększyły się w ciągu roku o 8,9%, w tym najbardziej wzrosły one w budżetach powiatów (o 10,2%). Wzrost wydatków bieżących wynikał ze zwiększenia wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych – o 1013,4 mln zł (o 20,7%), dotacje – o 188,9 mln zł (o 8,3%) oraz wynagrodzenia wraz z pochodnymi – o 619,0 mln zł (o 7,9%).

Wydatki majątkowe jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r. wyniosły 4487,2 mln zł i były o 3,3% większe niż przed rokiem. Na inwestycje przekazano 4300,3 mln zł, co stanowiło przeważającą część wydatków majątkowych (95,8%). Największy udział wydatków inwestycyjnych odnotowano w budżecie samorządu województwa (40,6% wydatków ogółem), a najmniejszy w gminach (13,5%), przy średniej dla wszystkich JST wynoszącej 16,1%.

W strukturze wydatków JST według działów klasyfikacji budżetowej w 2020 r., podobnie jak przed rokiem, największy udział miały oświata i wychowanie (28,6%) oraz rodzina (21,9%). Wydatki w dziale oświata i wychowanie były największym obciążeniem dla budżetów powiatów, a także gmin i miast na prawach powiatu (stanowiąc odpowiednio 31,0%, 29,9% i 29,8% wydatków ogółem). Wydatki w dziale rodzina największy udział miały w budżetach gmin (29,7%), a w dalszej kolejności – miast na prawach powiatu (17,7%) i były to m.in. środki przeznaczone na świadczenia związane z realizacją rządowego programu Rodzina 500+, dotyczące Karty Dużej Rodziny oraz ponoszone na tworzenie i funkcjonowanie żłobków. Ważną pozycję w wydatkach jednostek samorządu terytorialnego zajmuje również transport i łączność ze średnim udziałem 14,1% (najwyższy w budżecie samorządu województwa – 41,1%) oraz administracja publiczna – 7,2% (maksymalny w powiatach – 10,5%). Ponadto z budżetu województwa stosunkowo dużo wydatkowano na ochronę zdrowia (17,4%) oraz kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (10,1%). Dla gmin istotnym obciążeniem były również wydatki w dziale gospodarka komunalna i ochrona środowiska (7,6%), a dla powiatów i miast na prawach powiatu – środki przeznaczone na pomoc społeczną (odpowiednio 9,9% i 5,5%).

JST największe wydatki ponosiły na oświatę i wychowanie

Tablica 2. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działań w 2020 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Gminy	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
	w milionach złotych				
OGÓŁEM	26636,1	15375,2	6311,4	3308,9	1640,7
w tym:					
Rolnictwo i łowiectwo	449,7	402,1	1,3	2,8	43,4
Transport i łączność	3758,2	1238,0	1280,0	566,4	673,8
Gospodarka mieszkaniowa	396,2	235,6	110,3	48,2	2,1
Administracja publiczna	1922,8	1141,6	310,5	347,5	123,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	473,4	140,1	149,1	181,3	2,9
Oświata i wychowanie	7617,9	4593,6	1880,9	1027,0	116,5
Ochrona zdrowia	535,3	54,7	59,2	136,0	285,4
Pomoc społeczna	1393,0	649,1	345,7	329,2	69,0
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	278,9	46,8	42,5	132,6	56,9
Edukacyjna opieka wychowawcza	448,1	120,4	128,7	190,2	8,8
Rodzina	5846,2	4562,1	1116,4	163,9	3,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1504,0	1165,6	302,1	13,4	22,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	813,7	453,1	176,9	17,2	166,5
Kultura fizyczna	491,5	319,7	136,0	21,0	14,7

a Obejmuje wydatki na obsługę długu publicznego oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych związane z tą obsługą.

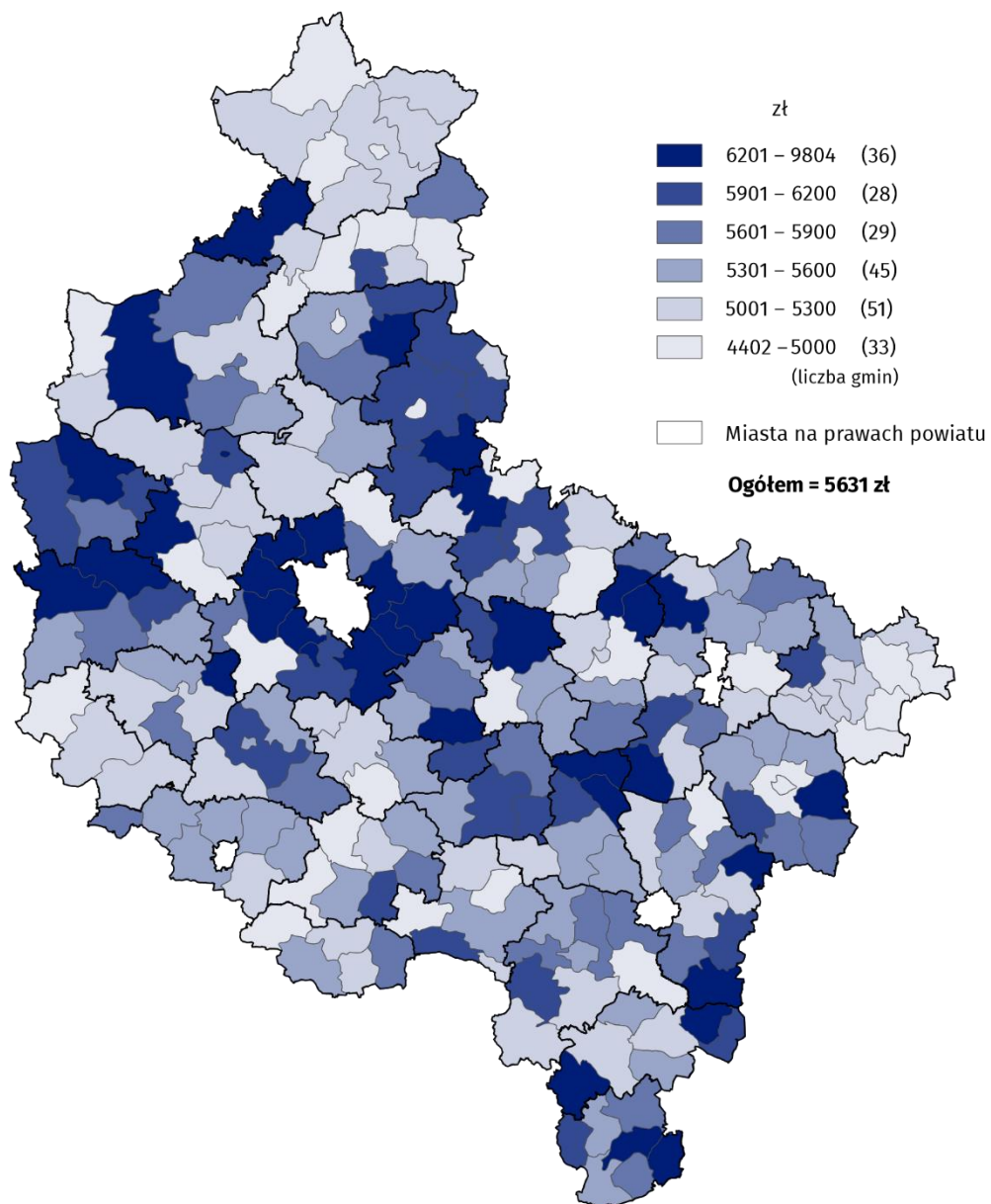
W 2020 r. wydatki gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 5631 zł i były o 396 zł większe niż przed rokiem. Stosunkowo największe wydatki poniosły gminy: Krzykosy – 9804 zł, Tarnowo Podgórne – 9740 zł, Suchy Las – 9593 zł i Baranów – 9156 zł, a najniższe – Chodzież (gmina miejska) – 4402 zł, Dolsk – 4410 zł i Ujście – 4420 zł. Gmina o najwyższych wydatkach rozdysponowała 2,2-krotnie wyższą kwotę niż gmina, w której wydatki były najniższe.

Przeciętne wydatki budżetów miast na prawach powiatu per capita wyniosły 8196 zł, tj. o 549 zł więcej niż w 2019 r. Najwyższe wydatki odnotowano w Koninie (9325 zł na 1 mieszkańca), a najniższe w Kaliszu (7445 zł).

Wydatki ogółem budżetów powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły w 2020 r. 1212 zł, tj. o 130 zł więcej niż przed rokiem. Najwyższy wskaźnik odnotowano w powiatach: międzychodzkiem (1750 zł), słupeckim (1605 zł) i wolsztyńskim (1563 zł), a najniższy – w kaliskim (777 zł) i leszczyńskim (798 zł).

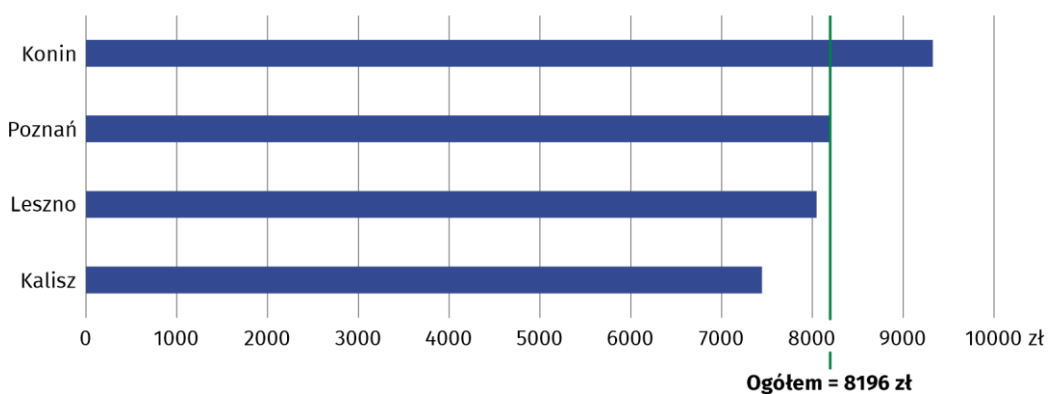
Ponadto na każdego mieszkańca z budżetu województwa wydatkowano przeciętnie 469 zł, tj. o 17 zł więcej niż w roku poprzednim.

Mapa 3. Wydatki budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.

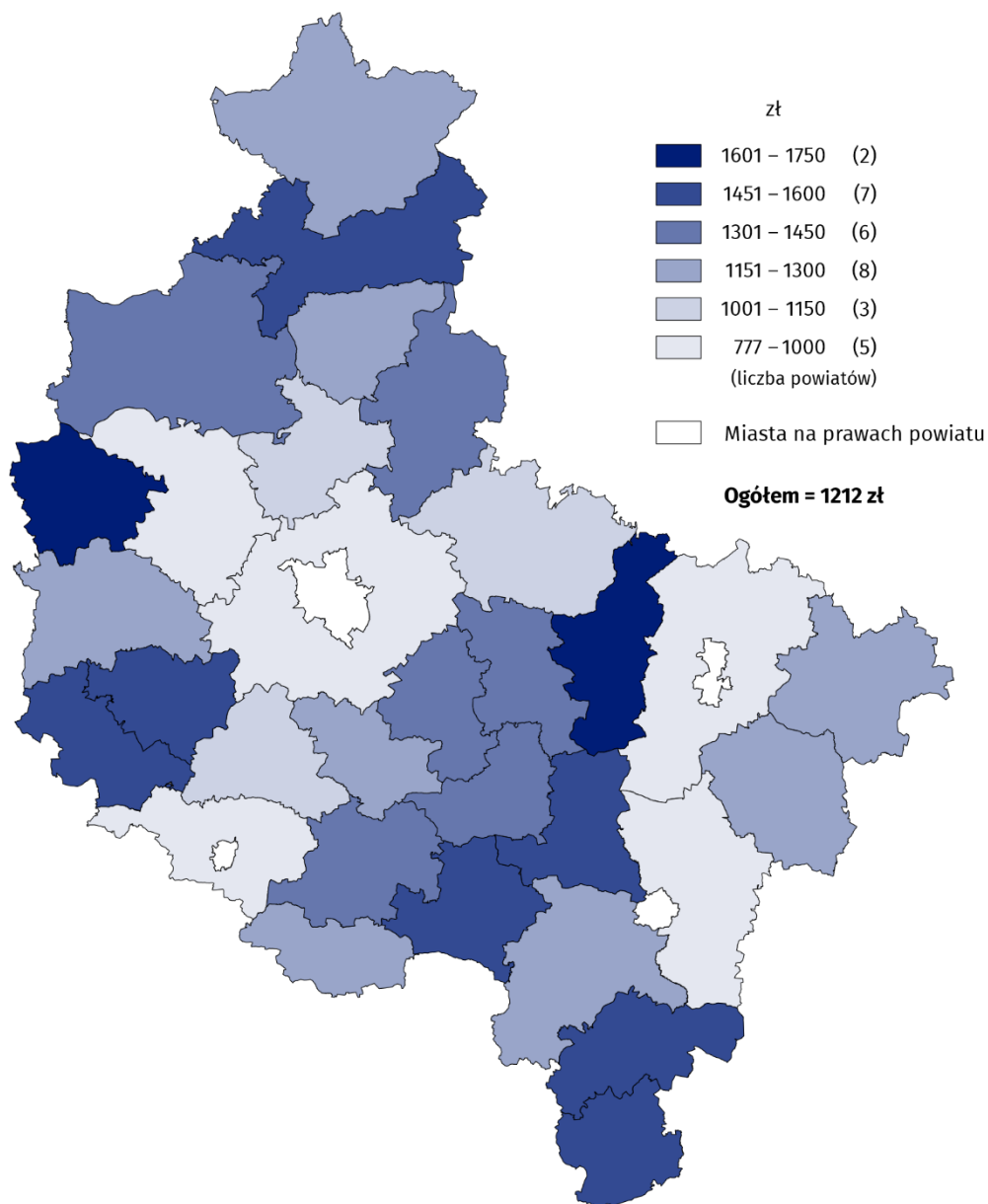

Najwyższe wydatki na 1 mieszkańca odnotowano w gminach Krzykosy i Tarnowo Podgórne

Wykres 5. Wydatki budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2020 r.

Mapa 4. Wydatki budżetów powiatów na 1 mieszkańca w 2020 r.

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Budżety jednostek samorządu terytorialnego wykazały w 2020 r. zbiorczo nadwyżkę w wysokości 733,1 mln zł i była ona o 596,4 mln zł większa od notowanej przed rokiem. Na tę kwotę złożył się przede wszystkim dodatni wynik budżetów gmin (457,8 mln zł), województwa (174,0 mln zł) i powiatów (142,5 mln zł) oraz niedobór wykazany w budżetach miast na prawach powiatu (41,2 mln zł). W 2019 r. nadwyżkę odnotowano w budżetach gmin i powiatów, podczas gdy budżety miast na prawach powiatu oraz województwa zamknęły się deficytem.

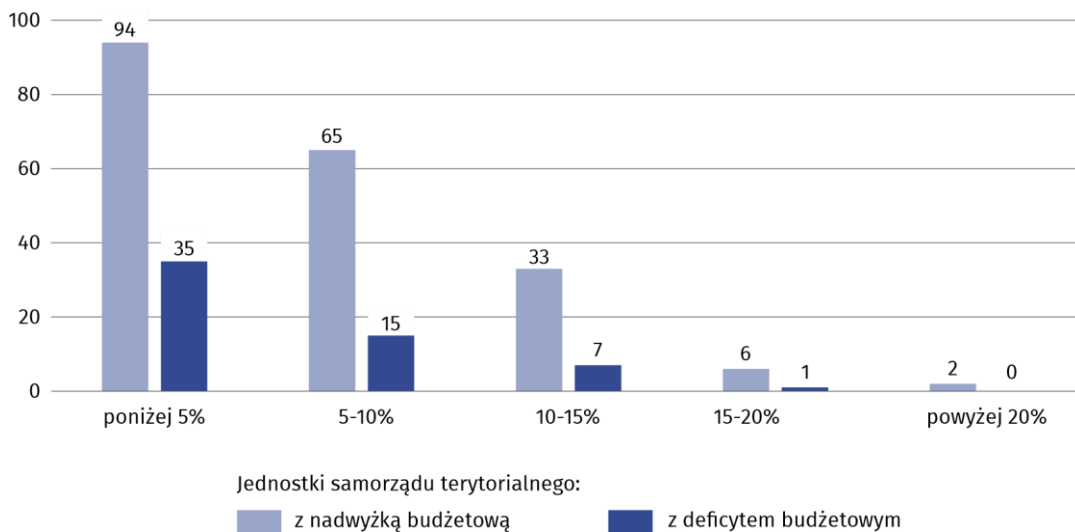
Relacja nadwyżki w budżetach JST do dochodów ogółem ukształtowała się na poziomie 2,7%, przy czym w gminach wyniosła ona 2,9%, w powiatach – 4,1%, w budżecie województwa – 9,6%, a w przypadku miast na prawach powiatu udział deficytu w dochodach sięgał 0,7%.

Na 258 jednostek samorządu terytorialnego funkcjonujących w województwie wielkopolskim, 200 zamknęło swoje budżety nadwyżką, a 58 odnotowało deficyt (w 2019 r. odpowiednio 155 i 103). Dla 94 JST relacja dodatniego wyniku do wykonanych dochodów nie przekroczyła 5%, co stanowiło 47,0% wszystkich jednostek z nadwyżką. Wśród JST, które wykazały deficyt, najliczniejszą grupę tworzyły jednostki z relacją niedoboru do dochodów poniżej 5% (35, tj. 60,3%).

W 2020 r. JST zamknęły budżety nadwyżką w wysokości 733,1 mln zł

Nadwyżkę budżetową wypracowało 77,5% ogółu JST

Wykres 6. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku finansowego do dochodów ogółem w 2020 r.

Spośród 222 gmin w 174 nie wydatkowano wszystkich środków budżetowych, podczas gdy w 48 wydatki przekroczyły dochody. Do jednostek, które osiągnęły największą nadwyżkę budżetową w stosunku do swoich dochodów, należały: Osieczna (relacja 25,1%), Perzów (24,3%) oraz Powidz i Miasteczko Krajeńskie (po 18,9%). Natomiast do gmin, które wykazały relatywnie największy deficyt zaliczono Baranów, w której wydatki przewyższyły dochody o 13,4% oraz Krzykosy i Jarocin (po 13,3%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca łączna nadwyżka w budżetach gminnych wyniosła 168 zł wobec 36 zł w 2019 r.

W 2020 r. wśród miast na prawach powiatu jedynie budżet Leszna zamknął się nadwyżką (11,4 mln zł wobec deficytu w wysokości 21,5 mln zł rok wcześniej). W liczbach bezwzględnych niedobór środków finansowych wyniósł 31,3 mln zł w budżecie Konina, 17,9 mln zł – Poznania i 3,4 mln zł – Kalisza. Deficyt relatywnie najniższy był w Poznaniu (wynosił 0,4% ogółu jego dochodów), a najwyższy w Koninie (4,8%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca deficyt wyniósł 54 zł wobec 146 zł przed rokiem.

Wśród 31 powiatów województwa w 24 odnotowano nadwyżkę, a w 7 wystąpił deficyt. Największą nadwyżkę budżetową osiągnął słupecki (16,0 mln zł, co stanowiło 14,4% jego dochodów ogółem). Natomiast największy deficyt wykazał wolsztyński (12,4 mln zł) i wynosił on 15,9% dochodów. Nadwyżka budżetowa per capita w powiatach kształtowała się na poziomie 52 zł (przed rokiem 67 zł).

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło: dane GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny w Poznaniu
Dyrektor Jacek Kowalewski
Tel: 61 2798 266

Rozpowszechnianie:
Wojewódzkie Informatorium Statystyczne
Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych
tel: 61 2798 320, 61 2798 323
informatoriumPOZ@stat.gov.pl

Współpraca z Mediami:
Arleta Olbrot
Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych
tel: 61 2798 345
e-mail: a.olbrot@stat.gov.pl

poznan.stat.gov.pl

@Poznan_STAT

[@UrządStatystycznywPoznaniu](https://www.facebook.com/UrządStatystycznywPoznaniu)

Powiązane opracowania

[Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego 2019](#)

[Inne opracowania zawierające wyniki tych badań: stat.gov.pl → Obszary tematyczne → Rachunki narodowe → Statystyka sektora instytucji rządowych i samorządowych](#)

Temat dostępny w bazach danych

[BDL → Finanse publiczne](#)

[Dziedzinowe Bazy Wiedzy – Finanse publiczne](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Budżet jednostki samorządu terytorialnego](#)

[Dochody jednostek samorządu terytorialnego](#)

[Dochody własne jednostek samorządu terytorialnego](#)

[Dotacje celowe](#)